

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-04-15

HSN 1212-1498

Handläggare:
Andreas Falk

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2013-05-21, p 9

Yttrande över motion 2012:29 av Helene Öberg (MP) och Vivianne Gunnarsson (MP) om att modernisera psykiatrin

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att Hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen att modernisera psykiatrin. I motionen föreslår Helene Öberg (MP) och Vivianne Gunnarsson (MP) att en psykoterapeutisk samtalsgaranti införs för patienter som vårdas inom den psykiatriska heldygnsvården. De föreslår att det följs upp och säkerställs att samtliga patienter inom den psykiatriska vården får en omvårdnadsplan samt att en plan tas fram för renovering av psykiatrins lokaler.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2013-04-15
Motion 2012:29 av Helene Öberg (MP) och Vivianne Gunnarsson (MP) om att modernisera psykiatrin

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i Programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till Landstingsstyrelsen överlämna förvaltningens förslag

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Tillgång till psykologiska behandlingar och kompetensutveckling

I de nya avtalen för vuxenpsykiatrin som drivs av SLSO och privata utförare ställs tydligare krav på kompetens som ska finnas anställd. I tidigare avtal fanns en allmän formulering att vårdgivaren ska tillhandahålla personal i den omfattning som krävs för att utföra uppdraget i enlighet med avtalet. Kraven har nu skärpts och vårdgivaren ska ha minst följande kompetenser anställda i sin verksamhet: leg läkare specialist i psykiatri, leg psykoterapeut, leg psykolog, leg sjuksköterska med specialistutbildning i psykiatri, leg arbetsterapeut och leg sjukgymnast.

Tillgången på psykoterapeutisk kompetens varierar mellan olika landsting. I november 2010 fanns det cirka 4 500 legitimerade psykoterapeuter sysselsatta inom hälso- och sjukvården i hela landet, inklusive privata aktörer, vilket motsvarar cirka 50 legitimerade psykoterapeuter per 100 000 invånare. Högst antal fanns i Stockholms läns landsting och landstinget i Uppsala län.

Psykoterapeutiska samtal inom heldygnsvården är inte helt enkelt eftersom patienterna ofta är inneliggande korta stunder och psykoterapeutiska behandlingsserier ofta sker under en längre period. Socialstyrelsen lyfter i de Nationella riktlinjerna för vård vid depression och ångestsyndrom fram ett antal effektiva psykologiska behandlingsmetoder som t. ex kognitiva och beteendearbetade terapier (KBT), psykodynamisk terapi (PDT) och interpersonell terapi (IPT). Ångest och depressionspatienter är exempel på patientgrupper som vistas korta tider i heldygnsvården och därför anses det inte särskilt lämpligt att bedriva psykoterapi inom heldygnsvården.

Patienter som vårdas inom heldygnsvården ges naturligtvis möjlighet till dagliga samtal med olika yrkesgrupper som t. ex. skötare, sjuksköterska och läkare. I vissa fall har dessa kanske genomgått en psykoterapeutisk vidareutbildning, vilket kan vara en fördel i det dagliga samtalet mellan patient och behandlare.

En psykiatrisk avdelning vid Norra Stockholms psykiatri har bedrivit ett projekt som syftar till att vården ska bli mer patientcentrerad och individualiserad. När patienter vårdas inom heldygnsvård är det nödvändigt att patienten samtalar med både läkare, omvårdnads- och paramedicinsk personal.

I psykiatriska kliniken pilotprojekt erbjuds patienterna dagliga, tidsbokade och strukturerade samtal med samtliga yrkeskategorier enligt modellen "primary nursing". Varje patient fick ett team bestående av en till två namngivna sjuksköterskor, två till fyra mentalskötare samt en avdelningsläkare som hade ett väldefinierat ansvar för patienten. En viktig uppgift var att se till så patienten aktivt deltog i sin vård- och behandling.

I psykiatriavtalens uppföljningsplan 2013 finns ett antal uppföljningsindikatorer som mäter hur stor andel patienter med ångestsyndrom, schizofreni och depression som fått psykologisk behandling med kognitiv beteendeterapi (KBT).

Stockholm har brist på specialistutbildade sjuksköterskor i psykiatri. Därför görs en särskild satsning på att stimulera till utbildning av fler

specialistsjuksköterskor i psykiatriavtalen sedan 2012. Stimulansmodellen är utformad så att 100 tkr utfaller för varje påbörjad eller avslutad utbildning till vårdgivaren. Under 2012 var det sammanlagt 75 personer som påbörjat eller avslutat utbildning.

Omvårdnadsplaner inom heldygnsvården

Det begrepp som används inom hälso- och sjukvården är vård- och omsorgsplaner. Det är ett begrepp som omfattar samtliga planer och är att betrakta som en rubrik. I psykiatriavtalen ställs krav på framtagande av en dokumenterad vårdplan i sluten- och öppenvård.

Vårdplanen ska tas fram tillsammans med den enskilde eller tillsammans med anhörig/närstående efter den enskildes samtycke. Vårdplanen ska innehålla mål för planerade insatser och åtgärder utifrån den enskildes behov. Den kan beskriva insatser inom ett verksamhetsområde eller samordnat mellan flera verksamhetsområden. Vårdplanen ska användas aktivt under pågående behandling samt vid uppföljning och utvärdering.

Att vårdplaner upprättas i enlighet med krav i psykiatriavtalen följs upp inom ramen för den målrelaterade ersättningen. I uppföljningen ställs krav på att minst 75 procent av patienterna i heldygnsvården ska ha en dokumenterad vårdplan. Om inte målet nås utfaller vite och blir resultatet bättre utfaller bonus.

Förbättringar av psykiatrins lokaler

För att skapa en god psykiatrisk vårdmiljö krävs ett helhetsperspektiv där den fysiska miljön, bemötande, innehåll och patienternas delaktighet i vården utvecklas.

Arbetet med att utveckla den psykiatriska heldygnsvården och dess vårdmiljöer bedrivs inom ramen för olika projekt som samlats under samlingsnamnet Parasollet. Projektet koordineras av Centrum för Psykiatriforskning som utgör en resurs i arbetet för de psykiatriska verksamheterna i Stockholm.

Kompetensfrågor och arbete med ändamålsenliga lokaler kommer att vara en process under flera år som är nära kopplad till planeringen för framtidens hälso- och sjukvård (FHS).

Konkreta och planerade aktiviteter inom ramen för projektet för att utveckla och förbättra psykiatriska heldygnsvårdens vårdmiljöer är följande:

Under 2011-2012 har det testats att installera fyra stycken Lugna Rummet på fyra avdelningar inom barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri. Syftet har varit att utveckla metoder för tidig våldsprevention men också fungerat som en metod att främja patientens välbefinnande och egenvårdsförmåga. Under 2013 avser fler psykiatriska avdelningar inrätta lugna rum, bland annat inom rättspsykiatri på Löwenströmska sjukhuset och vid två avdelningar på Danderyd.

Inom ramen för projektarbetet som omfattar vårdmiljö i ett vidare perspektiv har det tagits fram en checklista för inventering av God Vårdmiljö. Checklistan har i psykiatriavtalen kopplats till en stimulansmodell som innebär att 100 000 kr utfaller i bonus för varje avdelning där inventering har gjorts i enlighet med checklistan. Resultaten från checklistan kommer sedan ligga till grund för förbättringar av den fysiska miljön inom heldygnsvården.

Som en del av arbetet har rapporten "*God Vårdmiljö- välkomnande atmosfär och trygghet*" tagits fram. Förhoppningen är att rapporten ska bidra till att introducera kunskap och tankesätt kring hur man skapar en god fysisk miljö på en psykiatrisk vårdavdelning. Landstingets fastighetsbolag Locum har dessutom gjort en förstudie gällande moderniseringen av vårdavdelningar bland annat innefattande psykiatrisk vård.

För att kunna förbättra vårdmiljön är det viktigt att brukarna görs delaktiga och att deras kunskap och erfarenheter tillvaratas. Heldygnsprojektet är därför en stående punkt på psykiatribeställarens brukarråd. För brukarna är det viktigt att i första hand prioritera satsningar på kompetensutveckling och breddning av kompetenser i team samt en bättre fysisk miljö inomhus och ute.

Catarina Andersson Forsman
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Olle Olofsson
Avdelningschef

Landstingsdirektören
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Stockholms läns sjukvårdsområde

Ärende:

Motion 2012:29 av Helene Öberg (MP) och Vivianne Gunnarsson (MP) om att modernisera psykiatrin

Yttrande från landstingsdirektören senast: **2013-07-05**

Yttrande från berörd nämnd/styrelse senast:
Hälso- och sjukvårdsnämnden **2013-05-21**
Stockholms läns sjukvårdsområde **2013-05-31**

Handläggare: **Mårten Wallenström**

Yttranden skickas till landstingsstyrelsens förvaltnings registrator:

dels elektroniskt via e-post (helst i originalformat, inte skannat)

dels på papper i ett original och en kopia

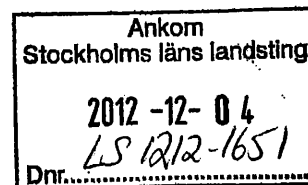
Adress:

Landstingsstyrelsens förvaltning
Registraturen
Box 22550
104 22 Stockholm

Internadress:

Landstingsstyrelsens förvaltning, Registraturen, Landstingshuset

E-post: registrator.lsf@sll.se

2012:29

Motion av Helene Öberg (MP) m.fl. om att modernisera psykiatrin *Rote/TV*

Heldygnsvården inom psykiatrin står inför stora utmaningar. Stockholms läns landsting behöver arbeta intensivt för att patienter ska uppleva heldygnsvården som en plats för trygg vård. Riktade insatser för att stärka ungdomar, särskilt unga kvinnor, samt homosexuella, bisexuella och trans- och queerpersoner (HBTQ) är därför nödvändiga.

Stockholms Läns Landsting ska genom ökad kunskap och samordnade insatser komma till rätta med och förebygga självskadebeteende. Det ska vara obligatoriskt med en omvårdnadsplan för respektive patient. Likaså ska kvaliteten på omvårdnadsplanen höjas.

Patienterna ska erbjudas samtal med personal som har legitimerad psykoterapeutisk kompetens. Dessa ska också finnas tillgängliga dygnet runt. Och det ska vara en del i behandlingen under tiden man vårdas. Alla ska kunna få stöd av en kurator till att samordna de olika delar av livet som behövs för att fungera.

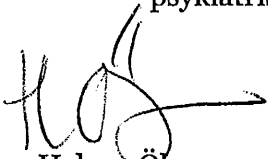
Vi vill också ge Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i uppdrag att utreda personalkompetensen inom psykiatrin. En strategi ska tas fram för att säkerställa tillräcklig bemanning, rätt kompetens och möjlighet till fortsatt vidareutbildning. Mentalskötare och sjuksköterskor ska ges handledning av personal med legitimerad psykoterapeutisk kompetens i hur de på bästa sätt bemöter patienter i olika situationer.

Genom att renovera och anpassa lokalerna för heldygnsvården inom psykiatrin, ska landstinget förbättra trivseln och hälsan för de som vårdas. Det ska även finnas särskilda anpassade avdelningar för ungdomar.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

- att* hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att införa psykoterapeutiskt samtalsgaranti till patienter som vårdas inom den psykiatriska heldygnsvården
- att* hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att följa upp och säkerställa att samtliga patienter inom den psykiatriska heldygnsvården får en omvårdnadsplan
- att* hälso- och sjukvårdsnämnden snarast presenterar en plan för hur lokalerna inom psykiatrin kan renoveras och anpassas för att förbättra trivseln för människor som vårdas där

att särskilt anpassade avdelningar finns för ungdomar inom den psykiatriska heldygnsvården

Helene Öberg

Marie Åkesdotter

Vivianne Gunnarsson

Agnetha Boström